

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ ДУМИ

Циганите/ ромите живеят от столетия в българските земи. В различните епохи те се явяват като необходимо звено в социалния, стопанския, духовния живот. От една страна съумяват да се интегрират в средата, в която живеят, а от друга – да съхранят своите етносоциални и етнокултурни специфики, традиционните си норми и ценности.

В циганските/ ромските семейства патриархалните правила и модели на поведение, при които обичаите господстват над индивида, се съхраняват и все още са силни. Нравствените взаимоотношения в семейството, групата, общността поддържат патриархалното начало в отношенията на мъжа към жената. Ето защо, въпреки настъпващите с времето промени, най-консервативната област в циганска/ ромска култура са джендър отношенията. Образецът на социално поведение е закрепен със системата „табу“ и не трябва да се нарушава.

Джендър ролите и джендър отношенията в нуклеарното и в разширеното циганско/ ромско семейство се регламентират от точни предписания, при които основното правило е “всеки да си знае мястото”. Полово-ролевото поведение в традиционно изградения модел е в контекста на мъжката доминация и патриархален ред, където позицията на жената е подчинена и в голяма степен безправна.

Половите функции вътре в семейството и вън от него са диференцирани и според възрастта. Аспектите на публичните роли в живота на мъжа и жената се учат още от ранна детска възраст. Те са разграничени и произхождат от разбирането за различните им задачи във фамилията. За да бъде пълноценен и уважаван, мъжът трябва да се ожени, да създаде семейство, жена му да му роди деца. В сравнение с жените, мъжете има по-голямо пространство за себеутвърждаване по общоприетите в официалната циганска/ ромска култура правила. Само те могат да прилагат обичайното циганско право.

Женската роля е строго разграничена от мъжката, но винаги допълваща я. До брака си девойката трябва да съхрани своята девственост. Първата и най-важна задача на омъжената вече жена е да роди. Без раждане циганката/ ромката не може да стане пълноценна в социален мащаб и е застрашена от отхвърляне от семейството на съпруга си, от собственото ѝ семейство, от общността. Когато излезе извън приетия модел на сексуално поведение, тя се санкционира. Да бъде добра майка и да възпитава децата си, да се грижи за семейството си е най-важното в нейния живот.

В циганските/ ромските семейства се установява йерархическа подчиненост. Взаимоотношенията са строго определени. Спазва се вековната традиция младите да се съобразяват с мнението на възрастните и да се подчиняват. Това важи не само в ежедневието, а и при избора на брачен партньор и в семейната обредност. Мястото на индивида и